

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференція
молодих вчених з нагоди Дня працівника сільського господарства
**«СУЧАСНА НАУКА:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 листопада 2021 р.
м. Херсон

Редакційна колегія:

Відповідальні за випуск: голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених, Херсонського державного аграрно-економічного університету **Марія НІКІТЕНКО**; заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету **Владислав КРИВИЙ**.

За редакцією

*доктора сільськогосподарських наук, професора,
проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності
Херсонського державного аграрно-економічного університету*
О.В. АВЕРЧЕВА

Сучасна наука: стан та перспективи розвитку. матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з нагоди Дня працівника сільського господарства, 17 листопада 2021р.м. Херсон. С. 368.

У матеріалах конференції висвітлено сучасні науково-практичні технології та досягнення агрономічних, економічних, природничих, екологічних, іхтіологічних, технологічних, ветеринарних наук. Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

*Tashkent State Agrarian University
ННЦ «Інститут виноградарства и виноробства імені В. Е. Таїрова» НААН
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН
Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України
Інститут агроєкології і природокористування НААН
Державна установа "Інститут зернових культур НААН"
Національний університет цивільного захисту України
Білоцерківський національний аграрний університет
Уманський національний університет садівництва
Херсонський національний технічний університет
Вінницький національний аграрний університет
Сумський національний аграрний університет
Одеський державний аграрний університет
Інститут зрошуваного землеробства НААН
ДУ ХФ "Інститут охорони ґрунтів України"
Державний біотехнологічний університет
Тернопільська ДСГДС ІКСГП НААН
ВСП «Боярський фаховий коледж» НУБіП України
Херсонської багатопрофільної гімназії № 20 імені Бориса Лавренюва Херсонської міської ради*

**Автор несе повну відповідальність за викладений матеріал у збірнику матеріалів тез конференції.*

генотипів в умовах свинарського підприємства ТОВ «АФ «Воронцовське»». *Таврійський науковий вісник*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип.109. Ч. 2. С. 89-95.

2. Пелих Н.Л. Пльохова А.В. Фактори, що обумовлюють продуктивність свиноматок. *Сучасний стан та перспективи розвитку тваринництва південного регіону України: Зб. матеріалів всеукраїнської наук.-практич. інтернет-конференції*. Херсон: ХДАУ, ВЦ "Колос", 2019. Вип.12. С.133-137.

УДК 636.05:636.7.082

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ТЕХНОЛОГІЇ ГОДІВЛІ ТА УТРИМАННЯ КОНЕЙ ВАГОВОЗНИХ ПОРІД

СОБОЛЬ О. М. - канд. с.-г. наук, доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

У сьогоденних умовах функціонування галузі конярства України основним питанням у роботі зі збереження й удосконалення ваговозних порід є підвищення робочої продуктивності коней. Досягти цього можливо, перш за все, за рахунок селекційних заходів, які забезпечують конкурентоспроможність ваговозів у ринкових умовах в Україні та за її межами, але їх успішність забезпечується чітким виконанням технології утримання та годівлі коней.

Незважаючи на підвищення рівня використання механізації та автоматизації аграрного виробництва, у більшості господарств України для виконання транспортних та допоміжних робіт доцільно використовують гужовий транспорт, але потрібні коні, які здатні забезпечити розвиток достатнього тягового зусилля. Саме ефективне використання коней бажаних параметрів значно підвищує економічну ефективність не тільки галузі конярства, а і галузі тваринництва в цілому [1].

Традиційно, для використання в гужовому транспорті велике значення має здатність коней везти вантаж вагою від 500 – 600 кг. Нинішнє використання породи мало нагадує те, заради чого вона була виведена.

Коней вже не чекають ні рілля, ні віз, які значно зменшували тривалість життя тварин. Саме сучасна мода на розважальні заходи, кінні походи і спортивне полювання, дали цій породі друге життя, зробивши їх значущими і потрібними (Рис. 1).

Завдяки безконфліктному характеру ваговозні коні підлаштовуються навіть до новачків, які вперше сіли в сідло або взяли в руки віжки. Існують також змагання, які влаштовують на свята на приватних стайнях і іподромах.

Різноманітне та ефективне використання коней вимагає отримання племінних і робочих коней ваговозних порід, якість яких значною мірою залежить від умов вирощування у ранньому віці. Цей ранній вік починається ще до народження лошати, тому що саме в цей період відбувається закладення всіх основних систем організму.

Різноманітне та ефективне використання коней вимагає отримання племінних і робочих коней ваговозних порід, якість яких значною мірою залежить від умов вирощування у ранньому віці.

Рис. 1. Жеребець російської ваговозної породи Парад 2007 р.н. під час змагань з вестерну

Цей ранній вік починається ще до народження лошати, тому що саме в цей період відбувається закладення всіх основних систем організму. Тому повноцінна годівля жеребої кобили, оптимальні умови її утримання, систематичний моціон забезпечують нормальний розвиток плода, перебіг наступної лактації кобили та якість молодняку. Отже, для забезпечення якості коней та майбутніх поколінь необхідно молодняк та племінних жеребців і кобил за раціонами, що забезпечені за вмістом основних поживних речовин, вітамінів, мікро - і макроелементів відповідно до діючих норм [2].

Багатівікова практика ведення світового конярства свідчить, що без хороших пасовищ неможливо виростити коней високої роботоздатності та племінної цінності будь яких порід [3].

Кращими для коней всіх напрямків є штучні пасовища. Їх переваги перед природними полягає у значно вищій урожайності, рівномірному надходженні протягом пасовищного періоду зеленої маси, можливості регулювати видовий склад травостою відповідно до потреб коней та агротехнічних умов вирощування [4]. У сучасній практиці конярства впроваджуються нові методи приготування кормів для коней, які дозволяють покращити їх використання.

Для їх реалізації створені спеціалізовані магазини, в яких продають велике різноманіття готових кормів, суміші з клітковиною, комбікорм в вигляді брикету й гранульованого корму, різнокольорові суміші із пластівців і зерен, що вигідно відрізняються від однакових по кольору і розміру гранул чи брикетів, різні кормові добавки, лікарські трави, стимулятори травлення і т. ін. [5].

Для розуміння проблем годівлі коней, необхідно встановити, які недоліки в годівлі коней найбільш часто зустрічаються. У розрахунках добових та річних норм годівлі коней велике значення мають емпіричні – практичні дані, набути безпосереднім досвідом годівлі коней різного призначення та походження. Глибоких досліджень вимагають розробка і уточнення годівлі і раціонів для окремих категорій коней, хворих з обмеженою рухомістю, для набору або зменшення маси та інших цілей. Гостро відчувається необхідність таких досліджень через те, що було проведено мало експериментальних робіт по визначенню істинних потреб коней в поживних речовинах [2].

Таким чином, при годівлі коней традиційним набором: овес, сіно, пшеничні висівки, макуха, необхідно додавати до добового раціону приблизно 60 г кальцію, забезпечувати щоденну підкормку, яка містить лізин, магній, мідь, вітаміни D і E, а також вітаміни групи B. Єдиним критерієм якості годівлі коней є їх вгодованість, бадьорість, зовнішній вигляд, настрій, а у підсосних кобил - ще й стан їх лошат. Основний раціон в племінних господарствах ваговозного напрямку на рік на 1 холосту кобилу складає 30 – 32 ц сіна середньої якості, 12 – 14 ц ярової соломи, 12 – 15 ц вівса, 6 – 8 ц зерновідходів різних видів та 2 – 3 ц буряка. Більшість коней ваговозного напрямку взагалі не получає концентрованих кормів, тому племінний склад характеризувався незадовільним зовнішнім виглядом, що не сприяє успішній реалізації дорослих коней та молодняку [6].

Отже, саме організація поживної та збалансованої годівлі в першу чергу забезпечує успішність та економічну доцільність розведення ваговозних коней. Не менш важливим для коней, особливо працюючих, є режим згодовування кормів. Як правило, ваговозних коней годують переважно тричі на добу - вранці, в полудень і звечора. Концентровані корми згодовують однаковими даванками, але можна більшу їх частину задати коням зранку та під час обідньої перерви залежно від тривалості й характеру виконуваної роботи. Годівля ваговозних коней вночі є обов'язковою в зв'язку з тим, що в їх раціони входить велика кількість грубих кормів. На ніч виділяють близько добової половини їх.

Уранці та під час обідньої перерви корм задають так, щоб після його згодовування і початком роботи залишалось 30 - 40 хв. для перетравлення щоб запобігти злобності та непокори, швидкому поїданню і незадовільному пережовуванню, відповідно, перетравленню корму, що викликає розлад травлення у коней [7].

Для коней ваговозних порід, які при досить великій живій масі мають відносно невеликий шлунково – кишковий тракт, рекомендується подовжувати такі перерви до 1 години [8].

Специфіка годівлі ваговозів складається в підвищеній частці грубих і соковитих кормів. При годівлі жеребних кобил в стійловий період концентровані корми становлять приблизно 25% загальної поживності раціону, грубі - 40, соковиті - 35%. Підсосним кобилам збільшують кількість соковитих кормів до 40%, зменшують частку грубих. У раціонах для жеребців-плідників і молодняка концентрати становлять приблизно 40%, грубі - 30-35%, соковиті - 25-30%. При пасовищному утриманні ваговозів основу раціону складає трава пасовищ, крім неї, при необхідності коней годують концентратами. При низькій якості пасовищ, крім концентратів, бажано підгодовувати коней, особливо підсосних кобил, ще й зеленою свіжоскошеною травою.

Як зазначалося вище, ваговозні породи відрізняються невибагливістю до кормів. Вони можуть тривалий час обходитися грубими (сіно і солома) або підніжним кормами. Однак рекомендується регулярно підгодовувати ваговозів і концентрованими кормами. Кращими такими кормами вважаються овес і ячмінь. Також їх можна доповнювати зерном кукурудзи, але не більше третини обсягу концентрованих кормів. Зерновий корм можна замінити висівками, зволженими до стану каші. Ваговозних коней не можна перегодовувати - це може привести до ревматичного запалення копит і зробить коня непрацездатним. Навіть вилікувана тварина може в подальшому відчувати неприємні відчуття під час руху.

П'ють коней зазвичай двічі в день. Однак, у зв'язку з поширенням автопоїлок, ця практика видозмінилася. В даний час багато власників коней залишають автопоїлки постійно включеними. Коні дуже швидко звикають до наявності постійного джерела води в стайні і п'ють воду в міру необхідності малими порціями. Температура води в поїлці повинна складати приблизно +20 ° С. Добові потреби води на поїння коней коливаються в залежності від пори року. Так наприклад у зимовий період коні потребують 25 - 35 л, а влітку ці норми вище і становлять 35 – 50 л.

Крім витрат на поїння коней, необхідно передбачати витрати її ще є і на технічні потреби. Влітку технічні витрати води становлять 25 - 30 л. У зимовий період технічні витрати значно занижені, тому що відпадає потреби на купання коней. Добові витрати води на технічні потреби взимку становлять 15 - 20 л на голову [9].

Найбільш розповсюдженим варіантом утримання коней в фермерських господарствах є стайня змішаного стійлово - денникового типу. Жеребі кобили та жеребці – плідники потребують утримання в денниках, дорослі коні інших статево – вікових груп можуть утримуватися в стійлах, молодняк в віці до 1,5 років – в секціях. В кінці двох рядів денників або біля тамбуру повинні знаходитися зблоковані допоміжні приміщення: фуражна для зберігання концентрованих кормів і інвентарна для зберігання кінського інвентарю та амуніції, розмір яких відповідає розміру одного денника.

В якості підстилки в переважній кількості господарств використовуються тирса та солома . Нормальною кількістю підстилки на добу прийнято 3 - 6 кг на

голову при денниковому утриманні. Торф, комбінація піску і соломи, торфу і соломи порівняно мало використовують як підстилку для коней.

Підстилка повинна мати високу вологостійкість, гігроскопічність, газопоглинальну здібність, малу теплопровідність і велику теплоємність, бажано – бактерицидність. Вона не повинна забруднювати і подразнювати шкіру, містити крупні механічні домішки і отруйні рослини : бите скло, рослини з колючками шматки проволочи та інші [4].

Під час проектування стаєнь необхідно дотримуватись існуючих вимог до мікроклімату. Параметри мікроклімату : температура 4...8°C, відносна вологість 60...80 %, швидкість руху повітря від 0,2 до 0,8 м/с (в залежності від пори року), вміст вуглекислого газу 0,2 %, аміаку 20 мг/м³, бактеріальна забрудненість повітря повинна бути не більш 150 тис. мікробних тіл в 1 м³. Природне освітлення 1% (КЕО). Відношення площі вікон до підлоги становить 1: 10. Штучне освітлення від 100 до 200 лк.

Підстилку повністю треба змінювати щоденно, але так, щоб прибрати при ранковому прибиранні стайні тільки задню, більш забруднену частину, передню ж, більш суху і чисту, треба підодвинути назад, а на перед денника покласти свіжу. Подібного роду „підбивку” підстилки роблять двічі на день. Вологість підстилки повинна бути не більш 25%. Щоденна зміна підстилки – дуже важливий гігієнічний захід. В тих стайнях, де підстилка довго не змінюється, серед коней дуже часто виникають різні захворювання, запалення суглобів, гниття копита. Особливо необхідна щоденна зміна підстилки при наявності захворювання серед коней.

Список літератури

1. Лютих С.В. Ефективність селекції коней ваговозних порід та їх помісей за показниками бажаної будови тіла. *Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК*. Т.3.№1, 2015. URL: <http://biosafety-center.com/wp-content/uploads/2015/06/pdf>
2. Заборова Е. Как кормить и поить лошадей. URL: <http://www.kdvorik.ru/base.php?id=615>
3. Калашников В.В., Драганов И.Ф., Мемедейкин В.Г. Кормление лошадей М.: ГЭОТАР-Медиа, 2011. 232 с.
4. Пономаренко Н.Н., Черный Н.В. Коневодство: Учебное пособие. Харьков: Эспада, 2001. 352 с.
5. Бишоп Р. Кормление лошадей: Полное руководство по правильному кормлению лошадей. М: ООО «Аквариум БУК», 2004. 183 с.
6. Филиппова Е.Е. Содержание лошадей. Практические советы. Дивово, 2004. 57 с.
7. Ливанова Т. К.. Ливанова М. А. Все о лошади. Изд.: АС Г-Пресс СКД. 2007. 384с.
8. Гопка Б.М., Хоменко М.Н. Павленко П.П. Конярство. К.: Вища освіта, 2004. 320 с.